

BÜTÜNLEŞMİŞ BİR TOPLUM İÇİN BÜTÜNLEŞTİRİCİ DİL VE KONUŞMA KILAVUZU

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

Mart 2021, İstanbul

Bu çalışma
İstanbul Zihinsel Engelliler İçin
Eğitim ve Dayanışma Vakfı
İZEV tarafından
Friedrich Ebert Stiftung'un
desteğiyle hazırlanmıştır.

**FRIEDRICH
EBERT**
STIFTUNG

KATKI SUNANLAR

Merve Kılıç

Proje Koordinatörü

Ebru Demirtaş

Psikolog

Behram Atmaca

Sosyolog

Öğr. Gör. Sibel Kır

Türk Dili Edebiyatı Uzmanı

Murat Turgut

Eğitim Uzmanı

Fatih Kuşçu

İletişim Uzmanı

Hüseyin Ütün

Grafiker

DANIŞMANLAR

Prof. Tuğçe Tuna

Doç. Dr. Saadet Aytıs

Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Özeke Kocabaş

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Engelli Birimi

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	7
------------	---

<i>İstanbul Zihinsel Engelliler İçin Eğitim ve Dayanışma Vakfı İZEV Hakkında.....</i>	<i>10</i>
---	-----------

TOPLUMUMUZ FARKLILIKLAR ve YAŞAM HAKKI..	13
--	----

<i>Down Sendromu.....</i>	<i>15</i>
---------------------------	-----------

<i>Mental Retardasyon (Zekâ Geriliği).....</i>	<i>16</i>
--	-----------

<i>Otizm Spektrum Bozuklukları.....</i>	<i>17</i>
---	-----------

TAKVİM, ÖNEMLİ GÜN ve HAFTALAR.....	19
-------------------------------------	----

<i>21 Mart Dünya Down Sendromu Farkındalık Günü (World Down Syndrome Day).....</i>	<i>20</i>
--	-----------

<i>21 Mart'ta Toplumu Doğru Bilgilendirmek için Örnek Metin:.....</i>	<i>20</i>
---	-----------

2 Nisan Dünya Otizm Farkındalık Günü (World Autism Awareness Day) 21

2 Nisan'da Toplumu Doğru Bilgilendirmek için Örnek Metin:..... 21

10-16 Mayıs Engelliler Haftası 23

10-16 Mayıs Haftasında Toplumu Doğru Bilgilendirmek için Örnek Metin:..... 23

3 Aralık Dünya Engelliler Günü (International Day of Persons with Disabilities) 24

3 Aralık Günü Toplumu Doğru Bilgilendirmek için Örnek Metin:..... 24

AYIRICI KELİMELER ve CÜMLELER..... 27

BÜTÜNLEŞTİRİCİ KELİMELER VE CÜMLELER.. 30

BÜTÜNLEŞTİRİCİ KELİME ÖNERİSİ..... 33

“Zihin Farklı” 33

NOT:..... 34

KAYNAKÇA 35

GİRİŞ

Türkiye’de zihinsel, bedensel ve genetik farklılıkları bulunan yaklaşık 12.000.000 çocuk, genç ve yetişkin bulunmaktadır. Bu nüfus aileleriyle birlikte, neredeyse toplumumuzun üçte birini oluşturmakta olup, yalnızca bir rakamdan ibaret değildir. Milyonlarca “yaşam” demektir.

Bu çalışma, milyonlar içerisinde zihinsel farklılıkları bulunan down sendromlu, otizmlı ve zihinsel özel gereksinimli çocuk, yetişkin ve ailelerinin eşit yaşam hakkını elde edeceği bütünleşmiş bir toplum inşası için yalnızca bir adımdır.

Dil “**canlı bir organizma**”dır ve eylemlerimizle etkileşim içinde günlük yaşantımızı dizayn eder.

Öte yandan birey ve toplumlar, insan doğası gereği hayatın akışına dâhil olarak yaşam tarzlarını güncellese ve çağa adapte edebilse de dil, bu kadar kısa sürede evrilen bir organizma değildir ve gelişen dünyanın hızlı akışına ayak uyduramamaktadır.

On yıl bile sürmeden yenilenen düşünce sistemleri kendi kelimelerini yaratabilmekte; fakat yeni kelimeler toplumsal dile bu kadar kısa sürede yansıyamamaktadır. Peki, bahsedilen süreçlerin farklı gelişen bireylerin hayatında nasıl bir etkisi olabilir?

İstanbul Zihinsel Engelliler İçin Eğitim ve Dayanışma Vakfı İZEV bunun en yakın tanığıdır. 1997’de kurulan İZEV, kurulduğu dil dünyasında farklı gelişen bireylerin “sakat” olarak tanımlandığı bir sistem içinde doğdu. Vakfın adının belirlenmesinde ilerici bir bakış açısıyla “sakat” yerine “zihinsel engelli” tanımı seçildi. Sakat kelimesi kısa sürede “özürlü”ye evrildi; on yılın ardından özürlü yerine “engelli” tanımı dünyamıza girdi ve dilimize yerleşmeye başladı. 2010 yılından bu yana ise artık “özel gereksinimli, dezavantajlı, farklı gelişen” gibi kelimelerle bu gruplara işaret etmekteyiz.

2020 yılına gelindiğinde hâlâ sakat, özürlü kelimelerini duyuyor, hatta söyleyen kişilerin karar vericiler grubunda dahi bulunuyor olmasını hayretle karşılıyoruz. Bu kelimelerin dilimiz ve hayatımızda yaşıyor olması ise “**engelli**” kelimesinin dahi ayrıştırıcı olduğunu düşünmemize “engel” olmakta. Kendi dil devrimimizi başlatmaya ihtiyacımız var!

Bilgisizlikten ve dilin hızlı dönüşen dünyaya ayak duramadığı gerçeğinden dolayı kelimeler dünyası “engelli” denilerek engellenen bireylerin eşit, özgür ve onurlu yaşam hakkını ihlal etmekte.

Bütünleştirici Konuşma Kılavuzu adını verdiğimiz bu kitapçık aracılığıyla dilimizi güncel düşünce dünyamıza evirmeyi hedeflemekteyiz. İletişimin olağan hâle gelen yanlışlarını tespit ederek, bütünleştirici kelimeler ve söylemler oluşturduk.

Günlük yaşamımıza girmesi, söylem hâline gelmesi, eylemlerimizi evirmesi ve Türkçemize katkı sunması dileğiyle...

Merve KILIÇ
İZEV Genel Sekreteri

İSTANBUL ZİHİNSEL ENGELLİLER İÇİN EĞİTİM VE DAYANIŞMA VAKFI İZEV HAKKINDA

İZEV, 1989 yılında özel gereksinimli çocuk sahibi olan ebeveynler tarafından dernek olarak kurulmuş; 1997 yılında Vakıf tüzel kişiliğine bürünmüştür. 1997'den beri kesintisiz olarak faaliyet gösteren Vakıf, Türkiye'de alanında birçok ilki gerçekleştirmiştir.

İZEV; özel eğitim, özel gereksinimli bireylere yönelik mesleki eğitim, istihdam, hak savunuculuğu ve öz savunuculuk, sosyalizasyon, aile destek programları, araştırma ve raporlama, gönüllülük çalışmaları, farkındalık çalışmaları gibi pek çok alanda faaliyet göstermektedir.

İZEV Türkiye'nin ilk özel eğitim programını hazırlayarak MEB onayıyla müfredat çerçevesinde eğitim çalışmalarının başlamasını sağlamıştır. İlk özel eğitim veren ilköğretim okulunun hayata geçirilerek kamuya hibe edilmesinin ardından ilave binalar inşa ettirerek anaokulu ve meslek okulu programlarını da hayata geçirmiştir; "Saadet

İlköğretim Okulu, Anaokulu, İş ve Meslek Okulu” ismiyle uzun yıllar yüzlerce kişiye eğitim ve istihdam hizmeti gerçekleştirmiştir.

İZEV Türkiye’nin ilk bağımsız yaşam modeli ve programını başlatmış, çok sayıda özel gereksinimli bireyin sosyalleşerek bağımsız bir şekilde hayata dâhil olmasını sağlamıştır.

İZEV Türkiye’nin alanında ilk mesleki eğitim hizmetlerini üretmiş ve ilk istihdamlara aracılık etmiştir.

İZEV Türkiye’nin özel gereksinimli gençlerden oluşan ilk model bireylerini topluma kazandırmıştır. (İlk tiyatro oyuncusu, ilk sanat rehberi, ilk halkla ilişkiler sorumlusu vb.)

İZEV Türkiye’nin en uzun süre sergilenen ve en çok ziyaretçi alan sosyal sorumluluk sergilerini gerçekleştirmiştir. (Sanat ve Biz ve Hayvanlar ve Biz Proje sergileri aracılığıyla 10.000.000 kişi ağırlanmıştır.)

İZEV Türkiye’nin en çok ödül alan sosyal farkındalık projesini gerçekleştirmiştir. (Yaşam Hakkı-Duvar Farkındalık videosu ile 16 ulusal ve uluslararası ödül)

Ve İZEV yine ilkleri gerçekleştirerek hem karar vericilere hem topluma hem de sivil topluma yenilikçi bir bakış açısıyla sivil toplum faaliyetlerini sürdürmeleri adına örnek teşkil etmeye, milyonlarca özel gereksinimli birey ve ailesine ilham kaynağı olmaya devam etmektedir.

TOPLUMUMUZ, FARKLILIKLAR VE YAŞAM HAKKI

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Bildirisi'nde, “**engelli**” kelimesi “kişisel ya da sosyal yaşantısında kendi kendisine yapması gereken işleri herhangi bir noksanlık sonucu yapamayanlar” olarak tanımlanmıştır. Bu kelime, bireylerin bambaşka niteliklerini standardize ettiği için dünyaca kabul edilmesine karşın, bu bireylere atfedilen aidiyetin benimsenmesi bakımından yetersiz kalmıştır. Son istatistiksel verilere göre, dünyada 1 milyarı aşkın özel gereksinimli birey yaşarken, Türkiye’de bu sayı yaklaşık 8 milyondur. Toplumda azımsanmayacak bir çoğunluğu oluşturan ve bir birey olarak var olan insanların, daha doğru terimlerle ifade edilmesi önemli bir ihtiyaçtır.

İhtiyaçlar sonucunda oluşan doğru adlandırma gereksinimi, daha kapsamlı bir terimin oluşmasına sebep olmuştur. 2014 yılında Resmi Gazetede yayımlanan 6518 sayılı ‘Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik

Yapılması Hakkında Kanun” özürlü kelimesini kaldırarak engelli kelimesini kabul etmiştir. “Engelli” kavramı, “doğuş-
tan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük ihtiyaçlarını karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişi” olarak tanımlanmıştır.

Zihinsel özel gereksinimli olarak tanımlanan kişiler, belli derecede zihinsel yetersizliğe sahip bireyler olarak tanımlanmıştır. Down Sendromu, Mental Retardasyon (Zekâ Geriliği) ve zihinsel engellilik grubundan ayrı olarak Otizm Spektrum Bozuklukları ve tüm bedensel ve sinirsel hastalıkların zekâ dejenerasyonuna sahip olan bireyleri, zihinsel özel gereksinimli birey grubunda yer almaktadır. Genel olarak tanımlanan engelliliğin, bu gruptaki diğer bozukluklarla özelleştirilmiş tanımlarının yapılması, bireyleri anlamak ve doğru biçimde adlandırmak için oldukça önemlidir.

Down Sendromu

İnsanlarda anneden gelen 23 ve babadan gelen 23; toplamda 46 kromozom bulunmaktadır. Hücreler bölünürken, meydana gelen bir hata sonucunda vücut bir tane fazla kromozom üretmektedir. Bu hatalı bölünme sonucunda meydana gelen 47 kromozomlu birey, Down Sendromu özellikleri taşımaktadır. Down Sendromlu bireyler anne ve babalarının görünüşleri dışında, kendileri için tipik birkaç özelliğe sahiptir. Dış görünüşlerinin yanında mental olarak da gelişimleri farklılık gösterebilmektedir. Nöromotor gelişimleri ve öğrenme becerileri daha yavaş olabilmektedir.

Bu özelliklerin var olması, bireylerin farklı isimlerle adlandırılmasına bir sebep teşkil etmemelidir. Unutulmalıdır ki hiçbir birey anne karnından belli bir birikim seviyesiyle doğmaz. Çevreye uyum sağlama, iletişim yetenekleri, öğrenme becerileri; her yetişen ve gelişen bireyde olduğu gibi eğitim, sevgi ve gereken ilgi ile en üst düzeye çıkarılmaktadır.

Mental Retardasyon (Zekâ Geriliği)

Bireylerin anne karnında, doğum anında, bebeklik ve gelişim dönemlerinde ortaya çıkan, çevreye uyum ve davranışlarındaki adaptasyon ile birlikte gelen, genel zihinsel ve kısmen bedensel fonksiyonlarının ortalamanın altında kaldığı durumlardır. Mental retardasyon bir hastalık değildir. Klinik bir durumu ifade eder, bir tanısı yoktur. Bireyler, toplumun bir ferdidir ve her insanın yapabildiği gibi gündelik hayatta insanlarla kolaylıkla iletişim kurabilir, uyum sağlamada problemsiz yaşayabilir, yeteneklerini ve becerilerini gösterebilir ve duygularını, düşüncelerini ifade etmede sorun yaşamayabilir. Davranışlarını gösterme aşamasında yaşanan problemler kişileri birbirinden ayırmaz. Kişilerin zekâ düzeylerinin farklı olması, toplum tarafından etiketlenmeyi gerektirmez.

Otizm Spektrum Bozuklukları

Otizm, doğumla başlayan süreç, çocukluğun ilk dönemlerinde tespit edilen ve etkileri yaşam boyu süren nörogeleşimsel bir bozukluktur. Bireylerin sosyal etkileşim ve iletişim kurma becerileri olumsuz etkilenirken sınırlı ilgi ile tekrarlı davranışlar yaygın olarak görülmektedir. (Aydın ve Özgen, 2018)

Otizm dünyada en sık rastlanan gelişimsel bozukluktur. Günümüzde yaygınlık oranı, gün geçtikçe artış göstermektedir. Hastalıkları Kontrol Etme ve Önleme Merkezinin (CDC) raporunda (2016) dünya nüfusunun %1-2'sinde otizm olduğu saptanmıştır. Geniş bir azınlık grubu kapsayan otizmin bozukluk olarak ifade edilmesi, literatürdeki aksaklıkların ve kullanım şeklimizin bile bir yanlışı temsil ettiğini gösterse de otizm, zihinsel engellilik olarak adlandırılmamalıdır. Kişilerle birlikte yaşam boyu gelişim gösterir. Topluma göre otizmlili bireyler, “normallik” tanımlarına uymayan bazı davranışlar sergilemektedir. Bu davranışlar, onların ‘farklı’, ‘tuhaf’, ‘ilginç’ olarak damgalanmasına neden olmaktadır. Başka bir ifadeyle, bu çocuklar kendilerinden beklenen niteliklere sahip olamama ve eylem kalıplarını yerine getirememesi nedeniyle dışlanmaktadır. (Uz ve Kaya, 2018)

Bu noktada tüm insanlığa büyük görevler düşmektedir.

Toplum olarak sosyal kabulü artırmak ve damgalanmayı azaltmak, bu anlamda ortak bir bilinç oluşturmakla mümkündür.

Bu kılavuz için gereken araştırmalar yapılırken dahi alanında uzman kişilerin, bahsedilen hassasiyeti göstermeyip yanlış adlandırmalarla kişileri ayırtırdığına defalarca şahit olunmuştur. Toplumun her kesimini ilgilendiren böylesi bir konuya kişilerin özverili yaklaşması, bütünleşme ve aynı dili kullanabilme açısından oldukça önemlidir.

TAKVİM, ÖNEMLİ GÜN VE HAFTALAR

Bu bölüm, özel günlerde gerçekleştirilecek etkinlik, iletişim ve sosyal medya bildirilerinde paylaşılacak üzere bütünleştirici bir dille hazırlanan örnek metinleri içermektedir. Hedefimiz, bu özel günlerde bilgisizlikten kaynaklanan ve farkında olmadan kurulan **eşitsiz, ötekileştirici ve onur kırıcı sözcük, tanım ve cümlelerden arınmış bir iletişimin** inşa edilmesini sağlamaktır.

21 Mart Dünya Down Sendromu Farkındalık Günü (World Down Syndrome Day)

Aralık 2011’de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu her yılın 3. ayının 21. gününü Dünya Down Sendromu Günü ilan etmiştir. Down sendromunda, 21. kromozom 3 adet olduğu için her yılın 3. ayının 21. günü farkındalığın artırılması için seçilmiştir.

21 Mart’ta Toplumu Doğru Bilgilendirmek için Örnek Metin:

“Down sendromu, bir hastalık, bir engellilik hâli değildir. Genetik olarak farklı doğan down sendromlu çocuklar, özel eğitim, doğru sosyalizasyon desteği ve toplumun bütünleştirici yaklaşımı sayesinde hayatın her alanında aktif bir şekilde yer alabilirler. .

Down sendromlu bireyler engelli değildir, zihin farklı bireylerdir. Eşit eğitim hakkından faydalanabilmeleri, bağımsızlaşabilmeleri, meslek edinebilmeleri için ötekileştirmelerden uzak, bütünleşmiş bir toplum inşa etmemiz gerekmektedir.

21 Mart Dünya Down Sendromu Farkındalık Günü’nde zihin farklı bireylerin farkında olalım ve bu farkındalıkla onların eşit vatandaşlık hakkıyla hayatın her alanında aktif bir şekilde yer alabilmeleri için önyargılarımızı kenara bırakalım.”

2 Nisan Dünya Otizm Farkındalık Günü (World Autism Awareness Day)

Dünya Otizm Farkındalık Günü Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun kararı ile 18 Aralık 2007'de konseyde kabul edilmiştir. Bu karar insan haklarını iyileştirmeye yönelik, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda oylama yapılmadan kabul edilmiştir.

2 Nisan'da Toplum Doğru Bilgilendirmek için Örnek Metin:

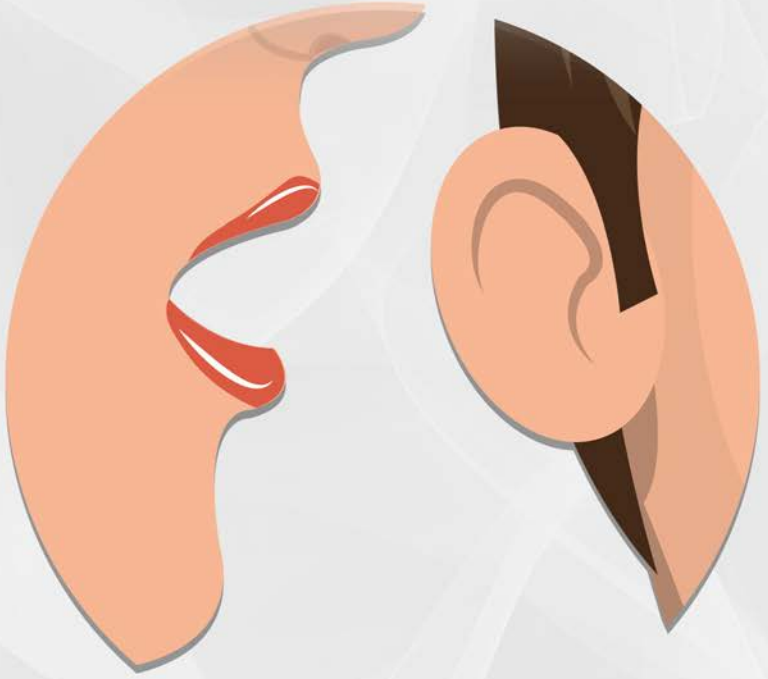
Otizm, bir hastalık, bir engellilik hâli değil, bir farklılıktır. Tüm insanlar nasıl ki birbirinden farklıysa, otizmlili bireyler de farklılıklara sahiptirler. Otizmlili çocuklar, erken yaşta doğru tanı alarak özel eğitim, sosyalizasyon desteği ve toplumun bütünleştirici yaklaşımı sayesinde hayatın birçok alanında yer alabilirler.

Otizmlili bireyler, zihin farklı bireylerdir. Onları, “**otistik**”, “**engelli**” veya “**hasta**” olarak damgalayarak ötekileştirmek yerine, eşit eğitim hakkından faydalanabilmeleri, bağımsızlaşabilmeleri, meslek edinebilmeleri için otizmin farkında olalım ve hep birlikte bütünleşmiş bir toplum inşa edelim.

2 Nisan Dünya Otizm Farkındalık Günü bir kutlama günü değildir, farkındalık yaratılması gereken bir gündür. Zihin farklı bireylerin farkında olalım ve bu farkındalıkla onların eşit vatandaşlık hakkıyla hayatın her alanında aktif bir şekilde yer alabilmeleri için önyargılarımızı bir kenara bırakalım.

10-16 Mayıs Engelliler Haftası

Türkiye’de her sene 10-16 Mayıs arasında toplumdaki farkındalığı artırmak adına ülke genelinde eğitimler, seminerler, radyo ve televizyon programları ve daha birçok etkinlik ile gerçekleştirilmektedir.

10-16 Mayıs Haftasında Toplumu Doğru Bilgilendirmek için Örnek Metin:

Nüfusumuzun %12’si “engelli” olarak tanımlanan çocuk ve yetişkinlerden oluşmaktadır. Bu bireyler, zihinsel ve bedensel farklılıklara sahip büyük bir nüfusu oluşturmaktadır. Onlara “engelli” diyerek, önce zihnimizde engeller yaratmakta, ardından da toplumsal hayatta önlerine bilmeden ve istemeden engeller koymaktayız.

Ülkemizdeki bedensel ve zihinsel farklılığı bulunan yüzbinlerce kişi, eşit vatandaşlık hakkına sahiptir ve hayatın her alanında aktif bir şekilde yer alabiliyor olmalıdır. Bunun için önce zihnimizdeki önyargı duvarlarını yıkmamız gerekmektedir.

Bu hafta, zihinsel ve bedensel farklılığı bulunan bireylere yönelik farkındalık yaratmak ve farkındalığı yaygınlaştırmak için bir fırsattır; kutlama değildir.

Bütünleşmiş bir toplum için zihnimizdeki duvarları yıkalım.

3 Aralık Dünya Engelliler Günü (International Day of Persons with Disabilities)

Uluslararası Engelliler Günü 1992 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu kararıyla ilan edilmiştir. Engellilik konularının anlaşılmasını teşvik etmeye ve özel gereksinimli bireylerin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamın her alanına entegrasyonundan elde edilecek kazanımların farkındalığını artırmak amaçlanmaktadır.

3 Aralık Günü Toplumu Doğru Bilgilendirmek için Örnek Metin:

Dünyada milyonlarca bedensel ve zihinsel farklılığı bulunan birey yaşamakta ve bu bireyler ülkemiz nüfusunun da %12'sini oluşturmaktadır. “Sakat”, “özürlü”, “engelli” denilerek engellenen yüzbinlerce bireyin eşit vatandaşlık hakkına sahip olduğunu ve tüm vatandaşlık haklarından eşit olarak faydalanması gerektiğini unutmamalıyız.

Bedensel ve zihinsel farklılığı bulunan çocuk ve yetişkinler, toplumda yerleşmiş önyargılar ve zihnimizde yarattığımız duvarlar yüzünden hayatın her alanında kendilerine yer bulamamaktalar. Bugün tüm bunların farkında olma günüdür.

“Engelli” diyerek öncelikle zihnimizde daha sonra hayatımızda engellediğimiz çocuk ve yetişkinler, ancak bizlerin

farkındalık sahibi bir toplum inşa etmemizle eşit yaşam hakkını elde edebilirler. Bunun yanında özel eğitim ve sosyalizasyon desteği sayesinde bağımsızlaşabilir ve toplumsal yaşama katılarak topluma büyük katkı sağlayabilirler.

3 Aralık'ın farkındalık günü olduğunu unutmayalım. Ülkemizde bu amaçlarla faaliyet gösteren yüzlerce vakıf ve dernek bulunmakta. Yaşımız, mesleğimiz, cinsiyetimiz, sosyoekonomik durumumuz ne olursa olsun, hepimiz bu sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını takip etmeli, desteklemeli ve onların gönüllüleri arasında yer almalıyız.

Ayrışmış bir toplumu değil, bütünleşmiş bir toplumu hayal etmeli ve o yönde çalışmalıyız.

AYIRICI KELİMELELER VE CÜMLELER

- 46
- Algısı düşük
- Alık
- Anormal
- Arızalı
- Beyinsiz
- Bozuk
- Çaresiz
- Değişik
- Deli
- Dengesiz
- Doğuştan kusurlu
- Eksik
- Embesil
- Engelli
- Engelliler Birimi

Hepimiz
engelli
adayıyız.

Ben ne yaptım
da Allah
benim başıma
bunu verdi?

Geçmiş olsun.

- Engelli babası
- Geri
- Geri zekâlı
- Gerzek
- Hastalıklı
- İdiot
- Kafa gidik
- Kafadan kırık
- Kafadan sakat
- Mankafa
- Mongol
- Moron
- Otistik
- Otizm hastalığı olan
- Özürlü
- Psikolojik deli
- Rahatsız
- Saf
- Sakat
- Salak
- Sivri zekâlı
- Sorunlu
- Spastik

**Bir gün
hepimizin
başına
gelebilir.**

**Dünya
engelliler
günü kutlu
olsun.**

- Şizofren
- Terelelli
- Yarım akıllı
- Zavallı
- Zekâ özürlü
- Zihinsel hasta
- Zihinsel özürlü
- Normal değil
- Özürlü park yeri / tuvaleti

**Onlar
melektir.**

**Onlara bir
şans
vermeliyiz.**

BÜTÜNLEŞTİRİCİ KELİMELEK VE CÜMLELER

46 / Psikolojik Deli /Anormal

Psikolojik gereksinimi olan birey

Bedensel engelli

Bedensel özel gereksinimli birey, Beden farklı birey

Engelli / Sakat / Özürlü

Özel gereksinimli birey

Engelli ailesi

Özel gereksinimli ebeveyni

Engelli otoparkı

Erişilebilir otopark

Engelli tuvaleti ❌

Erişilebilir wc ✅

Engelliler birimi ❌

Özel gereksinimli öğrenci birimi, Bütünleştirici öğrenci birimi ✅

Otistik / Otizm hastalığı olan ❌

Otizm tanısı almış birey, Nöroatipik birey ✅

Spastik ❌

Serebral palsili birey ✅

Şizofren ❌

Şizofreni tanısı almış birey ✅

Zihinsel engelli / Zekâ özürü / Zihinsel hasta / Zihinsel özürü ❌

Zihinsel özel gereksinimli birey, Zihin farklı birey ✅

“Zihin farklı bireyler “engelli” değildir.”

“Yıkılmak zorunda olan zihinlerdeki duvar!”

Dilimizin; yaşadığımız dünya, toplum ve zaman ile bütünleşerek, yeniyi, evrenseli ve bütünleşmeyi içeren yaratıcı düşünce ürünlerine ihtiyacı var. Bu sebeple Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi öğrencilerini bu yenilikçi çalışmaya katkı sunmaya davet ettik. Aşağıda sıralanan kelimeler ve tanımlar, onların “zihinsel engelli” ve ilgili tanımların yerine hayal ederek ürettikleri yepyeni kelimeleri içermektedir.

- Beden farklı
- Candaş
- Canıduygun
- Destek gereksinimi duyan birey
- Destekli birey
- Duyumdaş
- Farklı
- Farklı düşünen birey
- Farklı yeterlilik / farklı geçerlilik /farklı kapasite
- Hayatzede
- Limitsiz insan
- Ömürdaş
- Özel
- Özel durum
- Özel eğitime ihtiyacı olan birey
- Özgebi (Özel Gereksinimli Birey tanımının kısaltmasıdır)
- Özgün
- Psikososyal gereksinimi olan birey
- Topluma kazandırılmış
- Toplumbütün birey
- Üstün gayretli

BÜTÜNLEŞTİRİCİ KELİME ÖNERİSİ

“Zihin Farklı”

Bu çalışma kapsamında ortaya konan tüm veriler ve toplumsal yapının özellikleri, değişime uyum sağlama yetenekleri, önerilecek bütünleştirici kelimenin anlamının doğru algılanması ile ilgili hassasiyetler, bütünleştiricilik özelliğinin yanında doğru işaret yeteneği ile böyle bir değişim sürecinde başarılı olacağı düşünülen basamak/ara değer özelliklerinin tümünü taşıyan **“zihin farklı”** ifadesi, içinde bulunulan süreçte başarılı bir geçiş görevi üstleneceği yönünde güven vermektedir.

Dilin/ifadelerin, toplumsal yapının, algının değişmesi ve tüm bunların bütünleştirici topluma hizmet edecek şekilde evrilmesi mümkündür. Tüm bireylerin eşit haklara sahip olmalarının yanında her birinin farklı özelliklerinin bulunması olağandır. Bu durum göz önüne alındığında, zihin farklı ifadesiyle söz konusu farklılığın türünün belirtilmesi, ayrımcı olmayan bir algının oluşmasını sağlayacaktır.

Rencide edici ve ayrıştırıcı ifadelerin terk edilerek bütünleştirici bir topluma yaraşır ifadelerin arayışı, tüm koşullar ve sürecin gerekliliklerinin etkisinde devam edecek; **toplum, engelli ifadesinin tüm fiziksel yapıli çevrede ve zihinlerde bulunan engellerin bir sonucu olduğunu anladığında yeni kelimeler/ifadeler ortaya çıkacak** ya da bunlara hiç gerek kalmayacaktır.

NOT:

Bu kılavuzun hazırlanmasında, üniversite öğrencileri hazırladıkları ödevlerle laboratuvar katkısı sunmuştur. **Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Türk Dili Dersi** kapsamında **Öğretim Görevlisi Sibel KIR** moderatörlüğünde yapılan çalışmadan dolayı kendilerine teşekkürlerimizi sunarız.

KAYNAKÇA

Aydın, D. ve Özgen, Z. (2018). Çocuklarda Otizm Spektrum Bozukluğu ve Erken Tanılamada Hemşirenin Rolü. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 7(3), 93-101.

Doğangün, B. (2008). Özel Eğitim Gerektiren Psikiyatrik Durumlar. Türkiye’de karşılaşılan Psikiyatrik Hastalıklar Sempozyum Dizisi. (62). 157-174.

Egbatan, M., 2017. Engelli Ayrımcılığına Karşı Medya Dili Kılavuzu. [online] Engellikadin.org.tr. Available at: <http://engellikadin.org.tr/wp-content/uploads/2017/11/medya-dili-k%C4%B1lavuzu-BASIM.pdf>.

Hastalıkları Kontrol Etme ve Önleme Merkezi (CDC). (2016). Otizm Spektrum Bozukluğu: Veri & İstatistikler.

İncekaş Gassaloğlu S., Baykara., Avcıl S. Ve Demiral Y. (2016). Çocukluk Otizmi Derecelendirme Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. Türk Psikiyatri Dergisi, 27 (4), 266-74.

Uz, S., ve Kaya, K. (2018). *Otizimli Çocuklara ve Ailelerine Yönelik Damgalama*. Journal of History Culture and Art Research, 7(1), 663-683.

Tmftp.org. n.d. Down Sendromu (Trizomi 21) Bilgilendirmesi. [online] Available at: <https://www.tmftp.org/files/down-sendromu/down.pdf>.

Bütünleşmiş bir toplum dileğiyle.

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

